

ENYAM JOSEPH ENỌ AKA EGYPT

Genesis 37:1-36

ỌYỌHỌ UKPEP-ŃKPỌ 33

Eke Ikpọ Owo

IKỌ IBUOT: “Nnyin iyeda fi inuk mme asua nnyin iduok (ke ison): iyeda enyiñ fo idigi mmọ eke eñwanade ye nnyin” (Psalm 44:5).

I Joseph Akparawa, Ata Edima Eyen Jacob

- 1 Joseph, eyen Rachel, ekedi eyen ima ete esie, Genesis 37:1-3; 30:22-24; 33:2
- 2 Unana Jacob ndima nditọ esie ukem-ukem anam usua ye ọkpọsọñ udu odu ke ufọt Joseph ye nditọ ete esie, Genesis 37:4

II Mme Ndap Joseph Ye Usua Emi Eketienede

- 1 Enye adaba nte mme ebek nditọ-ete esie etuakde ibuoat enọ ebek esie, Genesis 37:5-8
- 2 Enye adaba nte mme ntantafion duopekiet, ye utin ye ofion etuakde ibuoat enọ enye, Genesis 37:9, 10
- 3 Mme ndap emi enam nditọ-ete Joseph esua enyūñ efube enye; ete esie asua ọnọ enye, edi osuk enyene ima ọnọ enye nte eyen esie, Genesis 37:5, 8, 10, 11

III Ntọñọ Idiok-Ńkpọ Ye Nte Akakade Iso

- 1 Joseph osuk edi eyen ńkop-item kpukpru ini, Genesis 37:12-17
- 2 Nditọ-ete esie eduk odu ebaña enye, edi Reuben, akpan, ke ndinyaña uwem esie ọbiọñ, Genesis 37:18-22
- 3 Ema enyam Joseph nte ofin ke ini Reuben mikofikke minyūñ inyimeke, Genesis 37:23-28
- 4 Reuben ofuhọ ke ini enye mikwe Joseph ke obube oro, Genesis 37:29, 30
- 5 Nditọ-ete ebaña ete mmọ, enyūñ enam enye ofuhọ eti eti, Genesis 37:31-36.

SE EKPEPDE EBAÑA

Idahaemi nnyin imotofion ndikpep ńkpọ mbaña uwem Joseph emi ekedide ọyọhọ eyen duopekiet ọnọ Jacob, okonyūñ edide akpa eyen eren Rachel. Inem ńkpọ ke abaña Joseph edi koro enye edide kiet ke otu ibat-ibat owo emi ewetde ńkpọ ọyọhọ-ọyọhọ ebaña ke Nwede Abasi emi mikenyeneken ndudue. Enye ama enyene ata eti uwem emi akananade ndo ke kpukpru se enye akanamde ye mbio efen, okposuk edi nte ima emi ete esie ekenyenede ọnọ enye ekedide ńkpọ emi akpakabiatde eti uduot eyenowon. Nnyin imekeme ndidohọ ke ediwak usuñ ite ke enye edi mbiet Christ.

Nditọ Jacob, emi ekanade nte edi mme ete ke esien idut Israel, ekedun ye ete mmọ ke itihere Hebron. Sia Rachel ekedide enye emi Jacob ekebemde iso emek ke ini enye okonyimede ndinam utom isua itiaba nnọ Laban ke ibuoat nwan, edi akpanikọ ete ke nditọ esie ekpana edi se emade ekan ke ubon mmọ (Genesis 29:18).

Ke esiode Benjamin efep, kpukpru nditọ iren eken ekemana ke Haran ke ini Jacob akanamde utom do ọnọ ete-añwan esie. Benjamin, andikpri ńkan eyen-eren Rachel, akamana ke ini mmọ eketode ke Haran eka Canaan. Rachel ama akpa ke ini Benjamin akananade, ke ntre nditọ iren esie iba emi ekedi se ete akamade eti eti. Mmọ mbiba ekedi ńkukure se Jacob ekenyenede nte odu-uwem ńkpọ ndida nti Rachel, emi enye akamade eti eti (Genesis 37:3).

Nditọ Bilhah ekedi Dan ye Naphtali, ndien Gad ye Asher ekenyūñ edi nditọ Zilpah. Joseph ama odu ye owo inañ emi ebili akan nte enye okodude ye nditọ-eka eken. Sia Jacob ọkọsọpde ndikpañ uton nnọ Joseph, enye ama ada mme idiok edinam nditọ-ete inañ emi editiñ ọnọ ete mmọ, ndien emi ama esinam mmọ ewak ndibọ ufen ke abaña mme idiok edinam mmọ. Edinam emi ńko ama ada usua esin ke esit nditọ-ete esie inañ emi abaña Joseph.

Esidi ńkpọ-ndik edieke ete mme eka otimde ama eyen kiet akan mmọ eken ke ufok esie. Ọkpọsọñ ukut esima ndisim nditọ oto ke ete mme eka ndimehe ke utọ uwem emi. Idighe mmem-mmem ńkpọ ndidi ete mme eka emi ofonde ama onyūñ anamde nnen-nnen ńkpọ kpukpru ini ke ndikama mmọ emi Abasi ayakde esin mmọ ke ubok ndikpeme; edi ndiwut ńworo-nda ima nnọ kiet mme iba nnyūñ mfre mbaña mmọ eken ke ufok edi ńkpọ emi anade nte eda mfon spirit etim ekpeme.

Akpakana nte Jacob ofik se ndima kiet ńkan mmọ eken edidade idi. Enye ekedi eyen emi ete esie miketimke ima ke ufok mmọ, koro Isaac okotimde ama Esau, akpan-eka esie akan enye. Sia enye ekenyenede usuhore itie ke ufok, ye udon ndinyene edidion emi okponde akan se akanade nte enye obọ, enye ama ada abiaña obọ akpatre

eti edidiŋ. Nte nnyin ikokutde ke ukpep-ŋkpọ oro, abiaña idighe se ifonde, ndien kpukpru ini eyeda ukut ye editua mkpofioḱ edi ke edikem ini.

Ke emi, Jacob ọtōŋ ntaḱ ọbọ ufen mme idiok-ŋkpọ ini uyen esie, koro nditọ esie ekebiañade enye ke ini usōŋ esie, man ọbọ utip mme idiok-ŋkpọ esie (Genesis 27:18, 19, 24, 35). “Se ededi owo ọtode, oro ke enye edinyuñ ọdọḱ” (Nwedi Mbon Galatia 6:7).

Mme ŋkpọ-ntibe ke ukpep-ŋkpọ emi edi ntōŋ anyan ye ọkpọsōŋ “ini ukpep-ŋkpọ” ọnọ akparawa emi, Joseph. Abasi ama emek enye nte owo emi Enye ọbuotde idem man ada akamba idaha utom ke uduak emi Enye ekenyenede ke abiaña Ikot Esie, Nditọ Israel.

Ke akpanikọ, Abraham, Isaac, ye Jacob ema ekere nte mme eñwōŋ ediomini emi Abasi ọkọnọde ediwoṛode esu. Ekeme ndidi mmọ ema esikere nte ubon mmọ edikade iso nditọ ke Canaan, Isōŋ Eñwōŋ, tutu mmọ esōŋ ekan mme idut emi eduñde do. Edi Abasi ama enyene uduak efen. Akana nte ikot Esie esuhore eka ke Egypt; ndien ke mmọ ema ekut ukut itie ufin, akana nte mmọ eworo nte idut, ke ọkpọsōŋ ubok ufak man mmọ ekunọ owo ndomo kiet ukpono ke ebede Abasi. Joseph ekedi enye emi Abasi ekemekde “ndida ibuoṛ” ke isañ emi edimek ubon akakade ke Egypt, ye enye emi edibede ke enye odudu Abasi ayarade ọnọ idut ukpono-ndem oro (Genesis 45:5).

Nditọ-ete Joseph ekesua enye idighe koro ete ye eka mmọ ekenyenede ima enọ enye ikpōŋ, edi koro Abasi ọkọnọde enye ndap iba emi nditọ-ete esie ekekabarede nte ke mmọ ye ete ye eka eyetuak ibuoṛ ke ukpono enọ ekpri eyen-eka mmọ emi, ŋkpọ emi akananam owo mikopke ibaña ke mme idut Edem Usiaha-utin oro. Ndusuk owo ekeme ndikere ete ke okoto unana ifioḱ Joseph anam usuñ esie ọsōŋ, nditọ-ete esie enyuñ efube, esua, enyuñ esuene enye; edi nnyin ifioḱ ite ke edi Abasi akada usuñ ke uwem Joseph, ndien kpukpru emi ekenyuñ esine ke uduak emi Abasi ekenyenede abiaña ndimek ikot Esie, Nditọ Israel (Genesis 45:5-8). Okposuk edi nte ete esie akasuade ọnọ enye, edi enye ama otim ekere mme ikọ oro, onyuñ okop idara nte ete, ete ke ekpri eyen eren emi okutde mfon ntem eyedi andikara mmọ kpukpru (Luke 2:19). Kpukpru ikọ ndap emi ema esu nnenn-nnen ke ini iso (Genesis 42:6; 43:26; 50:15-18).

Ke ini esisit ama ekebe, nditọ-ete esie ema eda mme ufene eka Shechem ndinọ udia. Sia ebiet emi ekedide itie emi Jacob ekeḱepde oto mbon Shechem, ye itie emi nditọ esie ini kiet ekewotde ediwak owo, akana ete mmọ enyene udōŋ ndidiŋ nte ŋkpọ etiede ye mmọ. Enye ama ọdiŋ ete ke ididighe ŋkpọ mkpaidem edieke mme ŋkan-ŋkuk idut oro edahade eda enyuñ edomo ndisio usiene ke abiaña mbon Shechem emi mmọ ekewotde. Enye ama ọdōŋ Joseph ndise mme ọfon ye mmọ. Joseph, ndikop uyo usọp-usọp, okowut eti edu esie, okposuk edi nte ekedide ọkpọsōŋ isañ, sia Shechem ekedide ŋkpọ nte itiat 60 ọtōŋode ke itihere Hebron. Enye ama okut ete ke nditọ-ete esie ema ekpōŋ do eka Dothan, emi, ke ndusuk ọniŋde ŋkpọ nte itiat itaita ọkpōŋ do, ke ntre, enye ama anam isañ aka do man okobup mmọ nte ŋkpọ etiede ndinyuñ nda etop nsok ete esie.

Akpa uduak nditọ-ete ufup emi, ke adaña emi mmọ ekutde nte Joseph edide, ekedi ndiwot enye ofuri-ofuri; edi Reuben emi ekedide akpan, ama ọnọ ekikere ete emomum Joseph esin ke obube man akpa do; ndien ke utọ usuñ ntre, owo ididohoke ite ke mmọ ekewot enye. Emi okonyuñ edi mfaña emi Reuben ọkọnọde, okposuk edi nte enye mikedighe eyen Abasi, nte nnyin ikemedede ndikut nto mme akani uwem esie, edi enye ama enyene ntotoŋ udōŋ ndinyaña uwem eyen oro man ayak enye ọnyōŋ etiene ete esie ke ifure. Nte akpan, Reuben ekedi enye emi esede ŋkpọ abiaña otu oro. Enye ikenyeneke esit ubi nte nditọ-ete eken, emi mkekureke ke nditop ekpri eyen-eka mmọ nsin ke obube, man ayak enye do ndikpa nto ke biŋ ye iferi, edi mmọ esọp eka eketie ndidia udia. Edinam emi ama ayarade owut ibak ye ata nsōŋesit obukpo ukpōŋ mmọ.

Judah ama osio uduak efen edi emi kpukpru ekenyimeḱe ke ebede Reuben sia enye mikoduhe do ini oro, ndinyam Joseph nte ofin nnọ mbon urua emi ebede eka Egypt; nnyuñ nnam ete mmọ onim ke akpanikọ ete ke idiok unam ama owot eyen oro ke ini enye okoyomde mmọ ke ebiet oro mme owo mikeduñke. Ndusuk enye ama ekere ete ke usuñ oro, mmọ eyenyene udori ke okuk enyuñ ebōhọ ubiomikpe emi mmọ ekpenyenede oto ke mkpa esie.

Mmọ ema enam uduak oro, ke ini Reuben mikodiŋke ibaña mikonyuñ inohọ unyime ke ndinyam Joseph nsin ke ufin. Ke ini Reuben ama okokut ete ke ndibe uduak esie ama okpu, enye ama atua mkpa eyen eka esie emi, edi osuk ayak abiaña oro aka iso, inyuñ inyimeke ndiyarade akpanikọ ke se ikotibede. Enye ama anam akani-ren ete esie onim ke akpanikọ ete ke edima eyen esie ama akpa oto ke emi idiok unam okosobode ye enye, ke ini edide kpukpru ini oro enye ke osuk ododu uwem ke anyan idut. Owo ekeme ndikut utuŋ emi idiok-ŋkpọ ye abiaña ekemedede ndida mmọ emi esinde ubok ke esit nkesim. Mme nditọ-eka emi ema eñwana ke ndisime ifioḱ mmọ ndidōŋ ete mmọ esit ke mfuhọ esie, edi, man efak idem mmọ esio ke ndudue ye nsua nnọ, mmọ ema edip enye etop emi ọkpokọnọde enye ata nsukesiṛ.

Nnyin imekut ediwak ŋkpọ ke uwem Joseph emi ebietde eke Ọbōŋ nnyin. Jesus ekedi edima Eyen ọnọ Ete Esie, Joseph okonyuñ edi eyen-ima ọnọ ete esie. Mmọ mbiba ema esuk idem mmọ tutu mkpa, (Nwedi Mbon

Philippi 2:8). Mmọ mbiba ekedi mmọ emi ekenanade ndudue emi nditọ-ete mmọ ekenyamde ke mbak sidibe (silver) ifań (Luke 22:3-6, 47, 48; Matthew 27:3-10). Ke ńkań Joseph, ediomu emi ekedi se Judah (ke ikọ Greek **Judas**) eyen-eka esie akaduakde, ukem-ukem enyiń emi mbet ye eyen-eka eren oro akanyamde Ọbọń ye Ete-ufọk esie.

Joseph ama akabare edi usuń erinyańa nsio ke mkpa ọnọ nditọ-ete esie ye mme isen owo eken ke ererimbot. Okoto ke editap ye mkpa Jesus, Enye akabare edi Ọbọń ye Andinyańa nditọ-ete Esie (mme Jew) ye ofuri ererimbot emi ekedide isen-owo enọ eńwọńọ ediomu. Emi okotibe ke ńkań mbiba, oto ke edisin emi ekesinde mmọ ye idiọk uduak ndisobo mmọ.

Inem ńkpọ efen mmọ mbiba ebietde kiet eken edi ke ama odu owo emi akańwanade ndinyańa mmọ nsio ke se ikanade ibet mmọ ke iso. Reuben ama enyene uduak ndifak Joseph nsio ke ubọk nditọ-ete esie; Peter ńko ama osio ofut esie ndińwana ndinyańa Jesus nsio ke ubọk mmọ emi ekemumde Enye. Edi mme uduak iba emi ema ewọrọ ikpikpu, sia ekedide mme ekikere ye ifiọk owo. Akakan uduak Abasi ke abańa ikọt Esie ọkọkọńọ ke Joseph ndidu ke Egypt ye edima Eyen Esie ndidu ke ererimbot idiọk-ńkpọ.

Nso utọ utibe uduak Abasi! Eye didie, usuń nte enamde enye asańa onyuń ayarade ọnọ owo! Enem didie Abasi esit ke ndikere ńkpọ mbańa owo ke kpukpru ini ye eyo ke mbuk ererimbot, ke emi Enye ọkọdọńde idọńesit ọnọ mmọ ebe ke mme nti eńwọńọ Esie, mme ediomu, mme uwut-ńkpọ, ye mme mbiet-ńkpọ, man mmọ ekuyo ke unana idorenyin edi ekut ebe ke mme ńkpọ emi, Usuń, Akpanikọ ye Uwem man efak mmọ esio ke hell emi enyenede Satan ye ubierikpe emi eńwańade eduok ke nsinsi.

MME MBUME

- 1 Nso idaha ke Joseph akada ke ufọk ete esie? Nso ikedi enyiń eka esie?
- 2 Nso ikedi akpa ńkpọ emi akadade usua edi ke ufọt Joseph ye nditọ-ete esie?
- 3 Tiń bańa mme ndap iba emi Joseph akadabade.
- 4 Nte nditọ-ete esie ema ebup ebańa se mme ndap oro ekewọrọde?
- 5 Nso edinam ke ete esie akanam ke abańa mme ndap oro?
- 6 Anie owo efen ke ńwẹd Abasi okotim ekpeme mme ikọ akparawa eren onyuń ekere abańa mmọ ke esit esie?
- 7 Nte Joseph ama owut mme idiọńọ nte eyen emi ebiatde, oro edi, enye emi mikọfiọkke ńkpọ ibańa se ntunọ ọwọrọde?
- 8 Ekenyam Joseph enọ mme anie? Mmọ ekeda enye eka mmọń?
- 9 Nso ikọ abiańa ke nditọ-ete oro eketiń enọ Jacob?
- 10 Wut mme ńkpọ ke uwem Joseph emi ebietde eke Christ.